

Delftse Archeologische Notitie 84

Oostelijke Randweg, De Lier (gemeente Westland)

Een archeologisch bureauonderzoek

Jean Paul Bakx

Archeologie

Delft

Delftse Archeologische Notitie 84

Oostelijke Randweg, De Lier (gemeente Westland)

Een archeologisch bureauonderzoek

Jean Paul Bakx

Opdrachtgever:	Gemeente Westland
Contactpersoon:	Dhr. P. van der Waal pcmvdwaal@gemeentewestland.nl
Bevoegde overheid:	Gemeente Westland
Beheer documentatie:	Provincie Zuid-Holland
Type onderzoek:	Bureauonderzoek
Periode van uitvoer:	3 september 2015
Aanleiding:	Aanleg ontsluitingsweg
Locatie:	Oostelijke Randweg, De Lier
Coördinaten:	77653 / 444348
Onderzoeksmeldingsnr:	3298412100
Projectcode:	WLI08
Projectleider:	drs. J.P.L. Bakx
Status:	Definitieve versie, 10 september 2015
Autorisatie:	

drs. E.J. Bult

ISSN: 1879-9590
© 2015 Archeologie Delft

Archeologie
Delft

Postbus 78
2600 ME Delft
015-2602358
archeologie@delft.nl
www.archeologie-delft.nl

Samenvatting

De gemeente Westland heeft in het kader van een risico-inventarisatie Archeologie Delft een bureauonderzoek laten uitvoeren voor het plangebied Oostelijke randweg te De Lier.

Het plangebied ligt volgens de beleidskaart in verwachtingszone III. Er geldt een middelhoge verwachting voor het aantreffen van archeologische resten. De vrijstellingsgrens die gehanteerd wordt voor deze zone is maximaal 500 m² met een ontgravingsdiepte van maximaal 50 cm onder het maaiveld. Het oppervlak van het plangebied overschrijdt de vrijstellingsgrens van 500 m² ruimschoots. In het plangebied en de directe omgeving zijn nauwelijks vindplaatsen bekend. Op basis van de geologische bodemgesteldheid worden ook geen vindplaatsen verwacht. Er geldt daarom een lage archeologische verwachting binnen het plangebied.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek en de voorgenomen ontwikkeling wordt geadviseerd om de lage archeologische verwachting van het plangebied, zoals gesteld op de beleidskaart, te handhaven.

Vervolgonderzoek wordt daarom niet noodzakelijk geacht. De uiteindelijke beslissing omtrent vervolgonderzoek ligt bij het bevoegd gezag, in deze de gemeente Westland.

Inhoudsopgave

3	Samenvatting
7	1 Inleiding
	1.1 Kader en doelstelling
	1.2 Plangebied
	1.3 Beleid gemeente Westland ten aanzien van archeologie
	1.4 Richtlijnen
11	2 Bureauonderzoek
	2.1 Methodes
	2.2 Resultaten
17	3 Conclusie en selectieadvies
	3.1 Conclusie
	3.2 Selectieadvies
19	Gebruikte afkortingen
19	Bibliografie
19	Overzicht van afbeeldingen

1 Inleiding

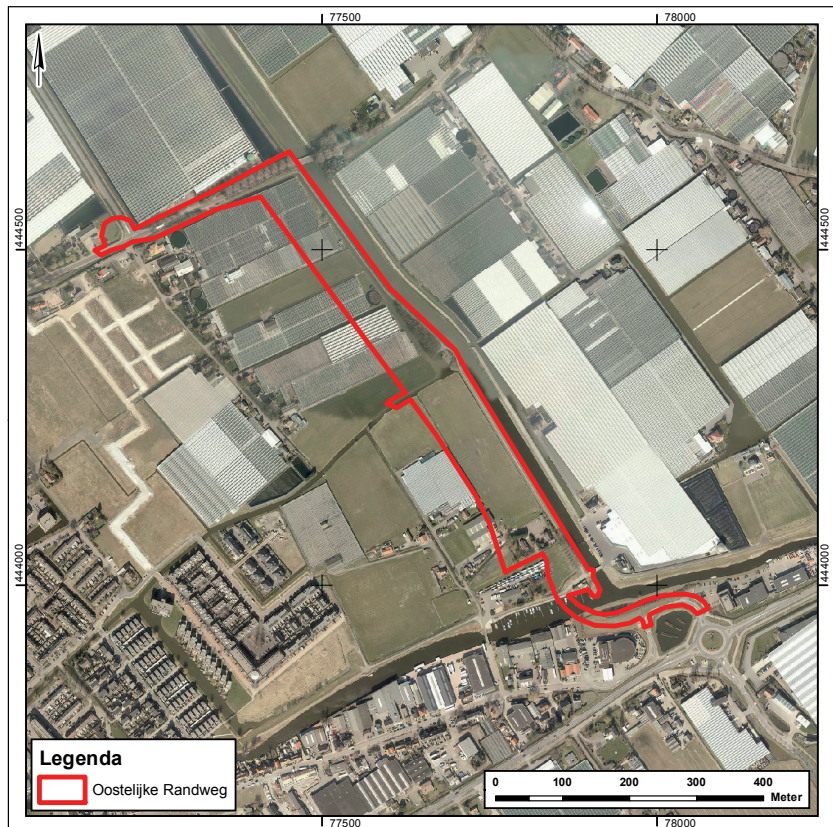
1.1 Kader en doelstelling

De gemeente Westland is bezig met de ontwikkeling van een nieuwe ontsluitingsweg: Oostelijke Randweg in De Lier. De weg is ingepast langs de Blakervaart, met een zone voor ecologie en waterberging. Met het oog op de ontwikkelingen die vervolgens gaan plaatsvinden, wil de gemeente weten of er archeologische waarden binnen het plangebied aanwezig zijn. Daarom is aan Archeologie Delft gevraagd om vooruitlopend op de ontwikkeling een archeologisch bureauonderzoek uit te voeren. Indien noodzakelijk kan dit bureauonderzoek uitgebreid worden met een verkennend booronderzoek.

Het doel van het bureauonderzoek is het verwerven van informatie om daarmee tot een gespecificeerde, archeologische verwachting te komen. Dit gebeurt aan de hand van bestaande bronnen over bekende of verwachte archeologische waarden. Aan deze verwachting wordt een selectieadvies gekoppeld. Het bevoegd gezag, in deze de gemeente Westland, neemt vervolgens het selectiebesluit.

1.2 Plangebied

Het plangebied bevindt zich in De Lier, tussen de provinciale weg N223 in het zuiden en de Veilingweg in het noorden. Het wordt aan de oostkant begrensd door de Blakervaart en aan de westzijde door de bedrijven en bebouwing langs de Laan van Adrichem en de Burgemeester Disselkoenlaan (afbeelding 1). Op dit moment bestaat het plangebied gortendeels uit weiland en kassen.

Afbeelding 1: de ligging van het plangebied op een luchtfoto (bron: gemeente Westland).

Het plangebied staat afgebeeld op kaartblad 37b van de topografische kaart van Nederland en is globaal gelegen tussen de coördinaten 77168/444497, 77449/444640, 77775/444015 en 78070/443969. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 76.500 m².

1.3 Beleid gemeente Westland ten aanzien van archeologie

Op 26 juni 2012 heeft de gemeente Westland de archeologische beleidskaart met toelichting vastgesteld. Door middel van het vaststellen van de kaart maakt de gemeente Westland gebruik van de wettelijke mogelijkheid om onderbouwd af te wijken van de vrijstellingsnorm voor bodemingrepen van 100 m². De beleidskaart is reeds in een groot aantal bestemmingsplannen opgenomen en zal ook in nieuwe bestemmingsplannen worden opgenomen.

Beleidskaart¹

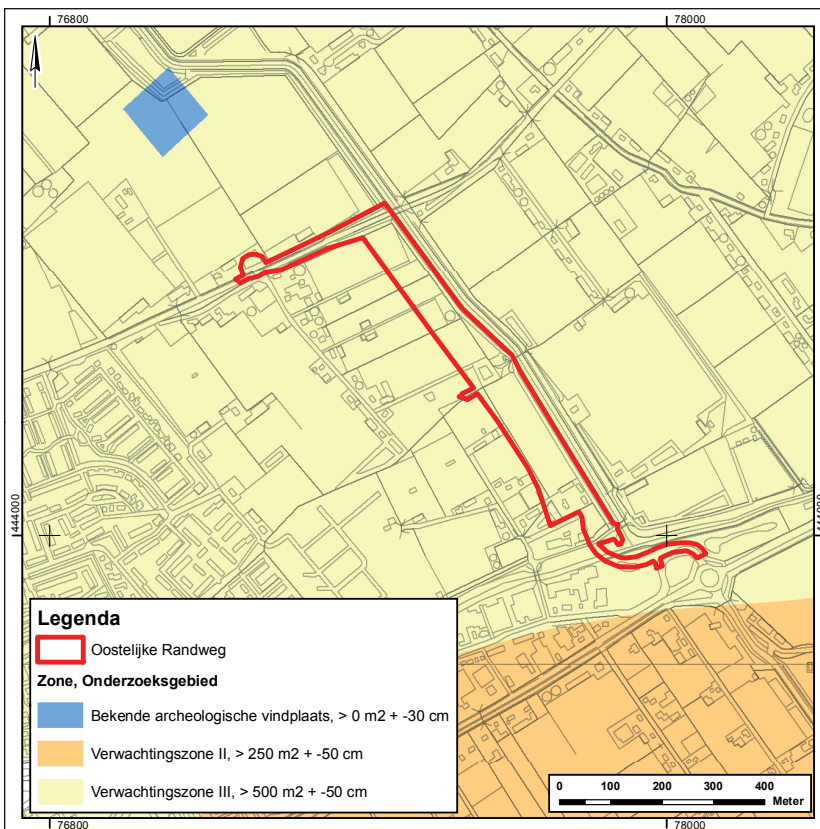
Om de omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden goed, maar ook zinvol te laten verlopen, wordt in de gemeente Westland alleen archeologisch (voor)onderzoek vereist, wanneer de aard van de bodemingrepen dusdanig is dat er daadwerkelijk schade aan het bodemarchief kan optreden. De verschillende beleidszones vereisen dan ook elk een eigen benadering voor wat betreft de vrijstelling van archeologisch onderzoek voor bodemverstoringen tot een bepaalde diepte en omvang.

Het plangebied ligt volgens de beleidskaart in verwachtingszone III (afbeelding 2). Er geldt een middelhoge verwachting voor het aantreffen van archeologische resten. De vrijstellingsgrens die gehanteerd wordt voor deze zone is maximaal 500 m² met een ontgravingsdiepte van maximaal 50 cm onder het maaiveld.

Het plangebied ligt volgens de beleidskaart in verwachtingszone III. Er geldt een middelhoge verwachting voor het aantreffen van archeologische resten.

De vrijstellingsgrens die gehanteerd wordt voor deze zone is maximaal 500 m² met een ontgravingsdiepte van maximaal 50 cm onder het maaiveld.

¹ Kerkhof 2012.

Afbeelding 2: het plangebied geprojecteerd op de archeologische beleidskaart van de gemeente Westland.

Bestemmingsplan²

Op het plangebied is het bestemmingsplan Glastuinbouwgebied Westland van toepassing. Op de plankaart is ter hoogte van het plangebied sprake van een dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie'. Dit houdt in dat er archeologisch onderzoek moet plaatsvinden wanneer in het plangebied de ontwikkeling een oppervlakte heeft groter dan 500 m² en er dieper wordt gegraven dan 50 cm onder het maaiveld.

² Bestemmingsplan Glastuinbouwgebieden Westland, vastgesteld 19-12-2012.

1.4 Richtlijnen

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de eisen zoals deze zijn opgesteld in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.3, van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Het doel van dit bureauonderzoek is het verzamelen van alle bekende gegevens met betrekking tot de verstoringen, geologie, historische-geografie en archeologie in en in de omgeving van het plangebied. Aan de hand van deze gegevens kan een archeologische verwachting worden opgesteld.

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de informatie uit het Archeologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN), de bodem-, geomorfologische- en geologische kaart en overige bronnen.

2.2 Resultaten

Huidig grondgebruik

Het is van belang om voorafgaand aan het onderzoek het huidige grondgebruik vast te stellen. Bodemverontreiniging, bebouwing, oppervlakteverharding, rio-lering, kabels en leidingen kunnen de archeologische verwachting beïnvloeden en bepalend zijn voor de te volgen onderzoeksstrategie.

Op dit moment bestaat het plangebied uit bebouwing in de vorm van kassen en een enkele boerderij, weiland en water. Het maaiveld bevindt zich tussen circa 0,5 en 1,5 m -NAP³

Historisch grondgebruik en verstoringen

Het bestuderen van het historisch grondgebruik van het plangebied kan informatie verschaffen over eventuele archeologische vindplaatsen. Uit de bestudering van oud kaartmateriaal kan blijken of het plangebied in het verleden bebouwd is en of er bijvoorbeeld (water)wegen in het plangebied aanwezig zijn geweest. Ook kunnen ontgravingen en ophogingen door middel van oude kaarten soms in beeld worden gebracht.

De oudste bekende, gedetailleerde kaart van het plangebied is de kaart van Kruikius uit 1712 (afbeelding 3).⁴ Op deze kaart is te zien dat het plangebied toentertijd onbebouwd was en in gebruik voor agrarische doeleinden. Deze situatie blijft ongewijzigd tot in de tweede helft van de 19^e eeuw. Pas vanaf circa 1920 worden delen van het plangebied in gebruik genomen ten behoeve van tuinbouw. Daarbij worden ook enkele tuinderswoningen gebouwd. Omstreeks 1970 wordt de vaarweg Blakervaart aangelegd die de Kromme Zweth en de Lierwating met elkaar verbond.⁵

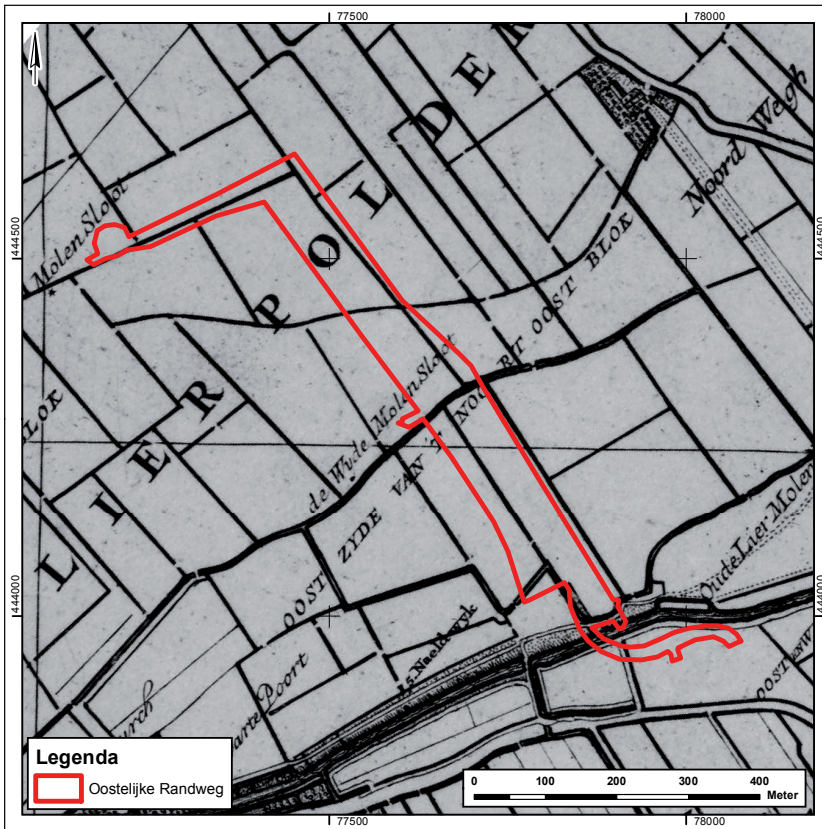
Bekende aardwetenschappelijke waarden

In het verleden bestond er vaak een nauwe relatie tussen de locatiekeuze voor nederzettingen en de bodemgesteldheid. Zo was in West-Nederland de aanwezigheid van een droge ondergrond één van de belangrijkste vestigingsfactoren in een gebied dat geregeld door binnendringend zee- en rivierwater werd bedreigd. Het is daarom belangrijk om duidelijkheid te krijgen over de bodemopbouw van het plangebied, zodat onderzocht kan worden of delen van dit plangebied in aanmerking kwamen voor bewoning of wellicht op een andere manier bruikbaar waren voor de mens.

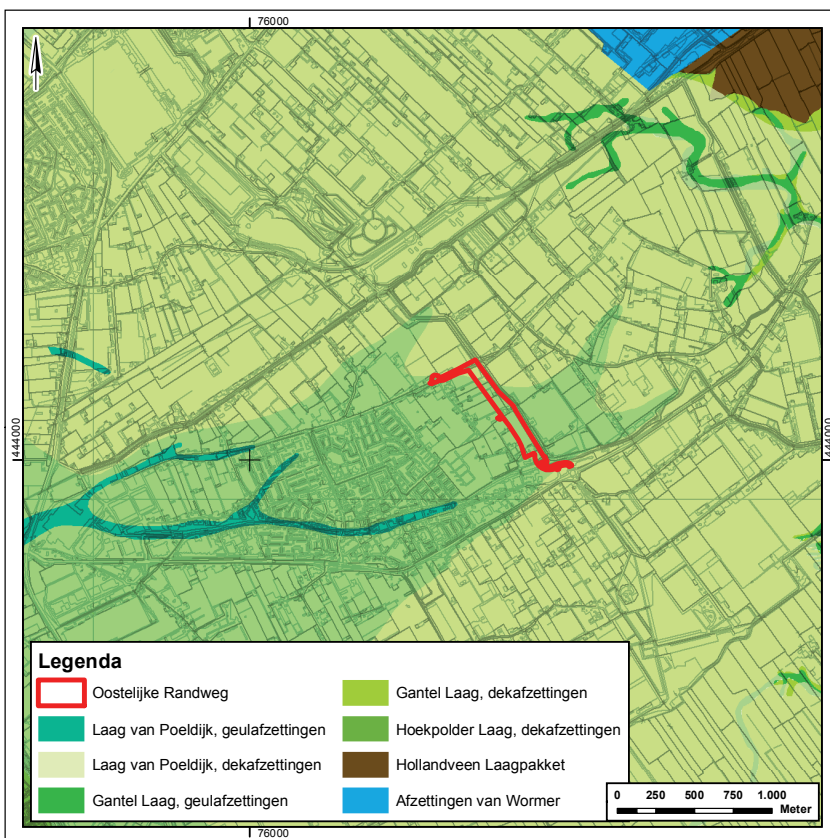
³ www.ahn.maps.arcgis.com

⁴ *Kruikius & Kruikius 1712, kaartblad 12.*

⁵ *Topografische kaart Nederland 1973, blad 37B.*

Afbeelding 3: het plangebied (globaal) geprojecteerd op de kaart van Kruikius uit 1712.

Afbeelding 4: geomorfologische situatie in en rondom het plangebied op basis van de geologische kaart van Nederland (schaal 1:50.000).

Volgens de geologische kaart van Nederland (schaal 1:50.000)⁶ en de Nieuwe geologische kaart van Den Haag en Rijswijk⁷ bestaat de bodemopbouw binnen het plangebied van boven naar beneden (van jong naar oud) uit dekafzettingen van de Laag van Poeldijk (Laagpakket van Walcheren) op dekafzettingen van de Gantel Laag (Laagpakket van Walcheren) op veen van Hollandveen Laagpakket op kleiafzettingen van het Laagpakket van Wormer.

Bodemkundig wordt de grond binnen het plangebied gerekend tot warmoezerijgronden (gerijpt). Warmoezerijgronden behoren tot het type bodems die gekenmerkt worden door antropogene invloed. De bovengrond (circa 40 cm) is sterk beïnvloedt door egalisatie, diepspitten, opbrengen van duinzand en/of het toevoegen van organische bemesting. Door dit menselijk handelen zijn de gronden heterogeen geworden. Vroeger werden deze gronden als grasland gebruikt. Tegenwoordig zijn ze, net zoals hier, vaak voor glastuinbouw in gebruik genomen. De ondergrond bestaat uit klei, waarbij zavel op de hogere delen voorkomt en klei op de lagere delen.⁸

Bewoningsgeschiedenis en bekende archeologische waarden

De geul- en dekafzetting van de Gantel Laag (ca. 300 – 50 voor Chr.) zijn van grote invloed geweest op de bewoningsmogelijkheden in de IJzertijd en de Romeinse tijd in en in de directe omgeving van het plangebied. De afzettingen van de Laag van Poeldijk uit de 12e eeuw hebben slechts tot een korte onderbreking van de bewoning geleid. Wel hebben deze overstromingen een grote invloed op de structuur van de nederzettingen, de verkavelingen en de bedding gehad en zijn daardoor één van de belangrijkste structurerende factoren geweest voor het laatmiddeleeuwse en het vroeg moderne landschap. Het kleidek dat als gevolg van deze laatste overstromingen is achtergebleven, heeft voor zowel conservering als erosie van de bewoningssporen uit de perioden van daarvoor gezorgd.

De oudste bewoning in de omgeving van het plangebied dateert uit de Midden-IJzertijd. Door de toegenomen invloed van de zee op het land werden er geulen in het veenlandschap uitgeschuurd dat achter de strandwallen lag. Hierdoor geraakte dit natte gebied ontwaterd en daardoor werd de directe omgeving van de geul ook voor bewoning geschikt. Dit duurde slechts tijdelijk. De voortgaande afzettingen van de Gantel Laag resulteerde in het dichtslibben van de geulen en het afdekken van de omgeving met een laag klei. Hierdoor stopte de bewoning op het Hollandveen.

Rond de jaartelling waren de mogelijkheden voor bewoning gunstig. De stevige en relatief hoger gelegen oeverwallen van de grotendeels verlande geulen waren vanaf de 1^e tot en met de 3^e eeuw bewoond. Deze oeverwallen waren goed ontwaterd en de zavelige bodem was goed te bewerken als akkerland. Rondom de erven waarop boerderijen stonden, werden sloten gegraven. Deze greppels die het erf droog moesten houden, waterden uit op de restbedding van het geulsysteem.⁹ Deze maatregelen wijzen er ook op dat de bewoning aan het eind van de 2^e eeuw door wateroverlast werd geplaagd en dat de vernatting van het gebied er mede de oorzaak van zal zijn geweest dat de bewoning in deze streken in de loop van de 3^e eeuw stopte.

Een belangrijke waterweg in het onderzoeksgebied vormde de Lee. Dit riviertje bestond al in de Romeinse tijd. Aan de monding van deze rivier in de Maas heeft waarschijnlijk een belangrijke militaire basis gelegen van de marinevloot, de *Classis Germanica*.

Het landschap achter de duinen is na de Romeinse tijd vernat door stijgend grondwater. Dit had tot gevolg dat de bestaande veengebieden zich konden uitbreiden. Het lijkt erop dat de bewoning in de 3^e eeuw in de regio van het Westland decimeerde en uiteindelijk afbrak, en pas veel later opnieuw

⁶ Van Staalduinen 1979.

⁷ Vos et al. 2007.

⁸ Stiboka 1984, toelichting bij kaartblad 37 West.

⁹ Van Londen 2006.

werd gekoloniseerd.

De eerste echte aanwijzingen dat er weer in de regio werd gewoond, dateren uit de late 8^e en 9^e eeuw. De herkomst van de bewoners uit die tijd is onduidelijk. Voor een deel zal de bevolking hebben bestaan uit het restant autochtonen dat na de Romeinse tijd in het gebied van de Oude Duinen is blijven wonen. Het is aannemelijk dat de toename van de bevolking ook werd veroorzaakt door immigratie uit gebieden rondom de Noordzee.

De noordelijke Maasoever is de basis geweest van waaruit het plangebied werd ontgonnen. Via rivieren zoals de Lee werd het binnenland ingetrokken en langs de oevers van deze rivier begon men te ontginnen. Sporen van bewoning van vóór de elfde eeuw worden aangetroffen in de Groeneveldse Polder en de Woudse Polder, juist ten oosten van het onderzoeksgebied en nabij Leehove ten westen van het onderzoeksgebied.¹⁰ Deze bewoning lag op veen, op enige afstand van de Meer, zoals deze tak van de bovenloop van de Lee wordt genoemd.

In de eerste helft van de 12^e eeuw brak de zee tussen Monster en Vlaardingen door de oever van de Maas en er ontstonden nieuwe geulen waarlangs de zee tot diep in het binnenland kon binnendringen. De huidige loop van de Lee gaat terug op de 12e eeuwse overstromingen van de Laag van Poeldijk. Door de overstromingen werd de bewoning (kortstondig) onderbroken en om het verloren land opnieuw op de zee te veroveren, werden er eerst dijken evenwijdig aan de loop van de Lee aangebracht. De noordelijke dijk lag langs het huidige tracé van de Noordlierweg, de zuidelijke dijk volgde eerst vanaf de Oude Maasdijk het tracé van de Oude Campsweg en de Burgerdijkseweg, later langs de Oostbuurtseweg en de Hooge weg.¹¹ In het tussen beide dijken gelegen gebied kon de sedimentatie van klei nog enige jaren doorgaan, maar tenslotte werd ook dit gebied bedijkt door de aanleg van de Oude Dijk vóór 1190.¹² Na de aanleg van deze dijken werd de bewoning vooral op en langs de landzijde van deze dijken geconcentreerd. De herindeling van het land vond op systematische wijze plaats.

Op basis van het landelijke Archeologische Informatiesysteem (Archis) en de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) kan worden gesteld dat zich binnen een straal van 500 m van het plangebied meerdere archeologische vindplaatsen, onderzoeksmeldingen en waarnemingen bevinden (afbeelding 5). Binnen delen van het plangebied zijn twee archeologische onderzoeken uitgevoerd. In het noordwestelijke puntje van het plangebied gaat het om een bureau- en booronderzoek en in het zuidelijke gedeelte om een bureauonderzoek. In beide gevallen is ter hoogte van het plangebied geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd. Binnen een straal van 500 m van het plangebied zijn meer onderzoeken uitgevoerd. Zo is ten noorden van het plangebied (2592) het kasteelterrein Uterlier onderzocht. Daar ten westen van is bij een noodonderzoek een laatmiddeleeuws nederzettingsterrein onderzocht (6025). Hier is ook Romeins materiaal gevonden. Ten zuiden en westen van het plangebied zijn een aantal booronderzoeken (6012, 20730, 45424, 31846, 54879 en 39855) uitgevoerd, met als resultaat dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk was.

In het plangebied zijn geen archeologische vindplaatsen bekend. Ook in de directe omgeving zijn vindplaatsen schaars. Op circa 350 m ten noorden van het plangebied bevindt zich het kasteelterrein Uterlier en bijna 500 m ten zuiden van het planbied is dat een laatmiddeleeuwse nederzetting die in de jaren 90 van de vorige eeuw reeds is opgegraven (4861).

Deze geringe dichtheid aan vindplaatsen ten noordwesten van de Burgerdijkseweg (bevindt zich op circa 1 km van ten zuiden van het plangebied) ten opzichte van het gebied ten zuidoosten van de Burgerdijkseweg kan veroorzaakt zijn door de landschappelijke situatie in de Romeinse tijd. Gedacht

¹⁰ Van der Broeke & Hagers 1994, 31; Bult 2001, 120-121.

¹¹ Bult 1986, 121-123.

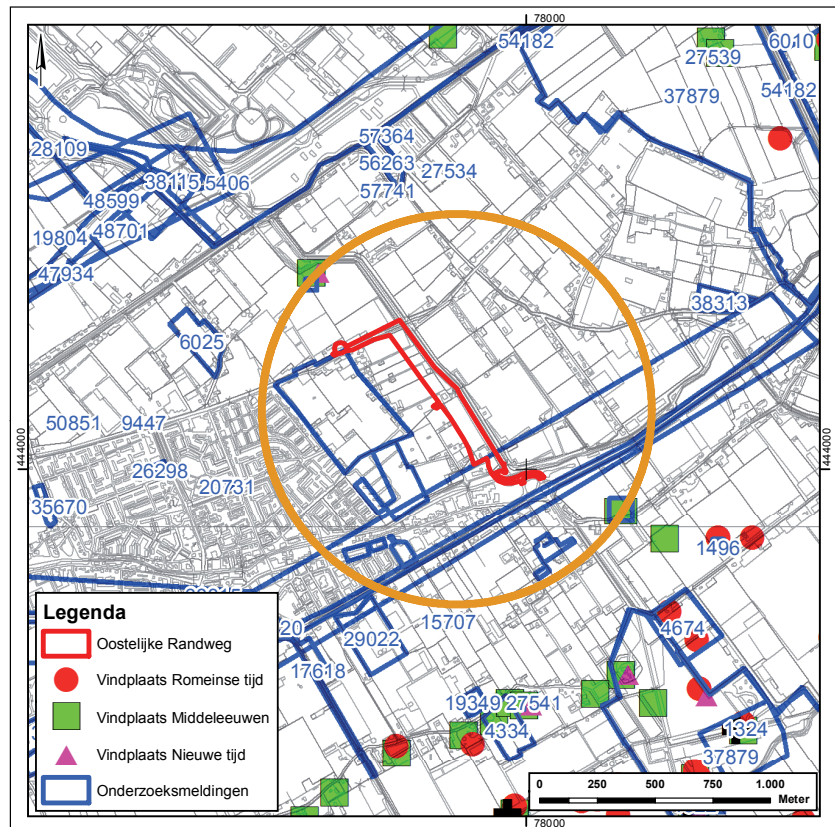
¹² Kruisheer 1971, nr. 36.

moet worden aan het ontbreken van voldoende kreken en geulen, waardoor het gebied slecht was ontwaterd. Het is ook denkbaar dat de geringe vondsdichtheid voor de Romeinse tijd wordt veroorzaakt, doordat het gebied al van ouds her grotendeels is overdekt met glastuinbouw en de afdekkende laatmiddeleeuwse kleilaag, die eventueel aanwezige woonplaatsen uit die tijd aan onze waarnemingen hebben onttrokken.

Voor vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen geldt deels hetzelfde. Woonplaatsen van voor het midden van de 12^e eeuw zijn afgedekt door de Laag van Poeldijk en door kassen en/of bebouwing. Woonplaatsen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd van ná het midden van de 12^e eeuwse overstromingen liggen veelal langs de dijken die naar aanleiding van deze overstromingen werden opgeworpen. De Hoofdstraat – Oostbuurtseweg is zo'n dijk, evenals de Burgerdijkseweg. Deze dijken bevinden zich buiten het plangebied.

Gespecificeerde archeologische verwachting en conclusie

Op basis van deze bureaustudie geldt voor het plangebied een lage archeologische verwachting van vindplaatsen uit de Romeinse tijd, Vroege- en Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Deze verwachting is gebaseerd op de geologische opbouw van de ondergrond en op basis van de bevindingen van archeologisch onderzoek en waarnemingen in de directe omgeving van het plangebied.

Afbeelding 5: archeologische waarnemingen en onderzoeksmeldingen in een straal van circa 500 meter rondom het plangebied.

3 Conclusie en selectieadvies

3.1 Conclusie

Het plangebied ligt volgens de beleidskaart in verwachtingszone III. De vrijstellingsgrens voor zone III is maximaal 500 m² met een ontgravingsdiepte van eveneens maximaal 50 cm onder het maaiveld. Het plangebied is circa 76.500 m² en daarmee ruimschoots groter dan het maximaal te verstoren oppervlak. In het plangebied geen en de directe omgeving zijn nauwelijks vindplaatsen bekend. Ook op basis van de geologische bodemgesteldheid worden geen vindplaatsen verwacht. Er geldt daarom een lage archeologische verwachting binnen het plangebied.

3.2 Selectieadvies

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek en de voorgenomen ontwikkeling kan de middelhoge archeologische verwachting van het plangebied, zoals gesteld op de beleidskaart, bijgesteld worden naar een lage verwachting.

Vervolgonderzoek wordt daarom niet noodzakelijk geacht. De uiteindelijke beslissing omtrent vervolgonderzoek ligt bij het bevoegd gezag, in deze de gemeente Westland.

Mocht tijdens de geplande werkzaamheden blijken dat binnen het plangebied toch archeologische waarden aanwezig zijn, dan dienen deze in het kader van de Monumentenwet 1988 (artikel 53) te worden gemeld bij de minister van OCW. In de praktijk komt dit erop neer dat archeologische toevalsvondsten worden gemeld bij de bevoegde overheid, in deze de gemeente Westland (mevrouw J. Blom, 06-53986564, jmbloom@gemeentewestland.nl).

Deze algemene meldingsplicht is altijd van toepassing en dus ook in gebieden die bij voorbaat zijn vrijgesteld van archeologisch onderzoek en gebieden die na archeologisch (voor)onderzoek zijn vrijgegeven voor ontwikkeling. Het is mogelijk dat na melding blijkt dat het om een vondst gaat waarvoor het bevoegd gezag nader onderzoek vereist. Indien er geen melding wordt gemaakt van het aantreffen van oudheden is er sprake van een strafbaar feit.

Gebruikte afkortingen

DAN	<i>Delftse Archeologische Notities</i>
HOP	<i>Haagse Oudheidkundige Publicaties</i>
HRT	<i>Holland Regionaal historisch Tijdschrift</i>

Literatuur

Broeke, P.W. van den & J.-K.A. Hagers, 1994: Gasleiding als aanleiding, *HOP* 1.

Bult, E.J., 1986: Ontginning en bewoning ten noorden van de maasmond en de landschappelijke veranderingen die daarbij optraden, Rotterdam papers V 115-136.

Bult, E.J., 2001: Schipluiden-Woudsepolder (bassin), *HRT* 33, 120-121.

Gemeente Westland, bestemmingsplan Glastuinbouw Westland, vastgesteld 18-12-2012.

Kerkhof, M., 2012: Toelichting bij de archeologische beleidskaart van de gemeente Westland, *DAN* 20.

Kruikius, N. & J. Kruikius, 1977 (1712): *'t Hooge heemraedschap van Delflant met alle de steden, dorpen en ambachten*, Alphen aan den Rijn.

Kruisheer, J.G., 1971: De oorkonden en de kanselarij van de graven van Holland tot 1299, *Hollandse Studiën* 2.

Londen, H. van, 2006: *Midden-Delfland: Roman Native Landscape Past and Present*, PhD thesis Amsterdam University.

Staalduinen, C.J. van, 1979: *Toelichting bij de Geologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad 37 West Rotterdam (37W)*, Haarlem.

Stiboka, 1984: Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, toelichting blad 37 west, Rotterdam.

Vos, P.C., E.C. Rieffe & E.E.B. Bulten, 2007: *Nieuwe geologische kaart van Den Haag en Rijswijk*, Den Haag.

Overzicht van afbeeldingen

Afbeelding 1 (blz. 7)

De ligging van het plangebied op een luchtfoto (bron: gemeente Westland).

Afbeelding 2 (blz. 8)

Het plangebied geprojecteerd op de archeologische beleidskaart van de gemeente Westland.

Afbeelding 3 (blz. 12)

Het plangebied (globaal) geprojecteerd op de kaart van Kruikius uit 1712.

Afbeelding 4 (blz. 12)

Geomorfologische situatie in en rondom het plangebied op basis van de geologische kaart van Nederland (schaal 1:50.000).

Afbeelding 5 (blz. 15)

Archeologische waarnemingen en onderzoeksmeldingen in een straal van circa 500 meter rondom het plangebied.

